:DD

אמר רב פפא מאדיגרומי א"ר מני בר פטיש כדרך

שאמרו לענין איסורן כך יאמרו לענין מומאתן

מאי קמ"ל תנינא סיחום מאזנים של חנוני ושל

בעלי בתים מפח קנה ומתנא שלה איצמריכא

ליה דלא תנן ת"ר יאין עושין משקלות לא של

בעץ ולא של אבר ולא של גיסטרון ולא

של שאר מיני מתכות אבל עושה הוא של

צונמא ושל זכוכית ת"ר האין עושין המחק

של דלעת מפני שהוא קל ולא של מתכת

מפני שהוא מכביד אבל עושהו של זית ושל

אגוז של שקמה ושל יאשברוע ת"ר יאין עושין

את המחק צדו אחד עב וצדו אחד קצר ילא

ימחוק בבת אחת שהמוחק בבת אחת רע

למוכר ויפה ללוקח ולא ימחוק מעם מעם

שרע ללוקח ויפה למוכר יעל כולן אמר רבן

יוחנן בן זכאי אוי לי אם אומר אוי לי אם לא

אומר אם אומר שמא ילמדו הרמאין ואם לא

אומר שמא יאמרו הרמאין אין תלמידי חכמים

בקיאין במעשה ידינו איבעיא להו אמרה או

לא אמרה אמר רב שמואל בר רב יצחק אמרה

ומהאי קרא אמרה יכי ישרים דרכי ה' וצדיקים

ילכו בם ופושעים יכשלו בם יחת"ר בלא תעשו

עול במשפט במדה במשקל ובמשורה במדה

חזו מדידת קרקע "שלא ימדוד לאחד בימות

החמה ולאחר בימות הגשמים במשקל שלא

יטמין משקלותיו במלח במשורה ישלא ירתיח

וק"ו ומה משורה לשהיא אחד משלשים וששה

בלוג הקפידה עליו תורה ק"ו להין וחצי הין

ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג'

ורביעית (6) וחצי תומן ועוכלא אמר רב יהודה

אמר רב "אסור לאדם שישהה מדה חסרה או

יתרה בתוך ביתו ואפילו היא עבים של מימי

רגלים אמר רב פפא לא אמרן אלא יבאתרא דלא

חתימי אבל באתרא דחתימי אי לא חזי חתימה

לא שקיל ובאתרא דלא חתימי גמי לא אמרן

אלא דלא ימהנדםי אבל מהנדםי לית לן בה

ולא היא זימנין דמיקרי בין השמשות ומיקרי

ושקיל תניא נמי הכי לא ישהה אדם מדה

חסרה או יתרה בתוך ביתו ואפי' היא עבים של

מימי רגלים פאבל עושה הוא סאה תרקב וחצי

ול"ל בגרמיני פי' מאונים יו) כל לבגו ביני פי תחומים ששוקלין בהן ברזל שחוק חכוכית שחוקה. ערוך ערך גרמן א], ב) כלים פי כ״מ מ״ה], ג) ול״ל אשכרוע. ערורן, ד) וכלים פי"ו מט"ו ערוך], ד) [כנים פיייו מטייו מוספתא דכלים ב"מ פייון, ד) ב"מ דף ס"א: ע"ש, ו) ז"ל מהגדזי. ערוך ערך הנדון, ז) [עי' רש"ל], ד) [שם אימא דמהנדזין בז'ן, ע) ס"א אימא דמהנדון בז'ן, ע) ס"א משמונה, י) והתקינה. יעב"ץ,

תורה אור השלם 1 מי חָכָם וְיָבֵן אֵלֶה נְבוֹן וְיַדְעֵם כִּי יְשְׁרִים דְּרְבִי יְיָ וְאַדְּקִים יַלְכוּ בָם וּפִּשְׁעִים וְבָּשְׁלוֹ בְם: הושע יד י יַבְּשָׁלוֹ בְם: יְבָּשְׁלוּ בָם: הושעיד 2 לא תַעשו עול בַּמִשְׁפְּט 2 בַּמִּדָה בַּמִשְׁקָל וּבַמְשׁוּרָה:

הגהות הב"ח

(h) גמ' וחלי לוג ורביעית ותומן וחלי תומן: (ב) רשב"ם ד"ה חוט וכו' שתלויות כו המאזנים בגג כדתניא לעיל של חנוני ושל בעל הבית: (ג) מדידת קרקע:

לעזי רש"י

.[אישטיי"ן אשטיי"ן מקל שמשתמשים בו . להוריד את עודף המידה. בויישב״ל [בוי״ש]. שקומ"א [אישקומ"א].

מוסף רש"י

שלא ימדוד לאחד בימות החמה כוי. לאון הכלין לחלוק לת השדה, לל ימדוד המודד לאחד בימות החמה יבימות החמה מתוך יובשו וכימות המתה מתוך יוכשו הוא נגמד וכוין (ב"ם מאם). במשורה. מדת הלח היא, שלא ירתיח. אשקומ"א כלע"ו, שממלא את המדה כשמוליא את היין ולאחר זמן נמנאת חסרה (שם).

מוסף תוספות

א. שהנפש והמתנא אינז כלי קיבול אע"פ שלא נגע בכפות וכו'. תוס' רי"ד. ב. פירוש התם בכלים לא מפרש אלא שיעור החוט שהוא תליית הנפש אבל שיעור להקנה והמתנא לא תני התם. שס. ג. שלא ישחקו. תום׳ נ״מ נכ: T. נ"א: אידליכא שוה שייך למימר הכי (ומה משורה וכו׳) מה לי מדה גדולה מה לי מדה קטנה שיטת"ק בשם תום׳ הרא"ש.

פי' רשב"ם העקרי

דיגרומני. נפחים שמוכרין חתיכות גדולות של מתכות כדרד שחמרו. הני שיעוריו כדרך שחשת. התחונים: התחונים: לענין חיסורין. החול בהן: כך התחונים: נענין היסורין. שאסור לשקול בהן: כך אמרו לענין טומאסן. דאינן מקבלין טומאה אא״כ ין בו המאונים כדקמני לעיל דיגרומי. הן לורפי נחושת וברזל נפחים ששוקלין חתיכות גדולות של מאה ליטראות ביחד: לענין איסורן. דאסור לשקול אם לא עשויין בענין זה: כך אמרו לענין טומאסן. דאין מקבלין טומאה אם אין עשויין כך דלח חשיבי כלי כיון דחסור לשחול בהן: סנינח. במסכת

כלים פרה כ"ט ולענין טומאה נשנית: חוע המחונים של חנוני. הוח החבל שתלויות בו (כ) בגג כדתניא לעיל ושל בעל הבית תלויה באויר טפח וכיון דאשמעינן בשל בעל הבית דמקפיד בחוט שיהם ראוי לשקול הוא הדין לכל הני דלעיל: קנה ומיתנא. שיעור קנה ומיתנא אשמועינן ר' מני דאית להו הקפדה לענין טומאה כמו למשקל ובמקום דקתני איני יודע הוי ספק טומאה והשאר כדקתני בברייתא דלעיל: דלא תכן. במסכת כלים: בעץ. בדיל אשטיי"ן: אבר. פלומב"א: גיסטרוו. מיני מתכות מעורבבים: ולה של שחר מיני מסכום. מפני שפוחתין והולכין": לונמא. אבן: מחק. רשטוייר"א בלע"ז שמוחקין בו את המדה: שהוא קל. ואינו נכנס כל כך במדה ולכך אינו מוחק יפה ומפסיד המוכר: **אשברוע**. בויישב"ל: לדו אחד עב ולדו אחד הלר. מפני שהקלר נכנס בתוך התבואה ומוחק יפה והעב אינו נכנס כל כך ואינו מוחק יפה ואם לדו אחד עב ולדו אחד קלר כשהוא קונה ימחוק בעב וכשהוא מוכר ימחוק בהצר. אלא שניהן עבים או שניהן קלרים כפי המנהג: בבת אחת. בפעם אחת ובמהרה שאינו מוחק יפה: מעט מעט. כגון מוחק רוחב טפח לבד ומגביה את המחק וחוזר וכובש את המחק ומוחק טפח. אלא בפעם אחת ובנחת א"נ בשתי פעמים כגון מוחק עד חלי המדה ומגביה המחק וחוזר ומוחק חצי המדה השני: **על כולן.** על כל מיני עוולות הללו: (ילמדו) שמא יאמרו כו'. ומתוך כך יבאו לרמות יותר: וקבעי גמרא אמרה. רבן יוחנן לבסוף או לא אמרה דמעיקרא הוה מספקא ליה אם יאמר או לא ולבסוף מי איפשיט ליה: דרכי ה'. דברי תורה: ולדיקים ילכו בם. יזהרו בם שלח לרמות הבריות: יכשלו בם. ילמדו לרמות: זו ש מדת קרקע. שהרי מדת כלי כתב לקמיה דהיינו משורה כדכתיב ומים במשורה תשתה ויחוהאל ד): שלא ימדוד. לשני לקוחות שלקחו

תרקב וקב וחצי קב ורובע ותומן וחצי תומן קרקע בשותפות או לאחד משני אחין במהלש שחלקו: לאחד בימום החמה. ולאחר באותו חבל עלמו בימות הגשמים שבימות החמה החבל יבש וקלר יותר מבימות הגשמים. ורבינו חננאל פירש בימות הגשמים הקרקע כווץ ובימות החמה הקרקע מתבקע בפתיחיו ומוסיף במדתו: במלח. שמכבידן: שלא ירסית. שלא ישפוך המוכר את היין בחוזק ומגביה לחוך משורחו של לוקח מפני שעולה הקלף אשקומ"א בלע"ו ונראה כמלא: ומה משורה שהיא. קטנה כל כך שלשים וששה יש בהן בלוג הקפידה סורה ברתיחה שלה שהיא פחותה ממאה בלוג קל וחומר ברתיחת כלי גדול כגון הין או אפי׳ חלי הין או אפי׳ שלישית ההין כוי: וחלי חומן ועוכלה גרסינן בתוספתה ופ"ה ה"דן: חומן. שמינית הקב חלי לוג: עוכלה. לקמן [2.] מפרש: שישהה. דזימנין דאתי למדוד ומיהו קרא לא אזהר גדולה וקטנה אלא כשיחקנה לו על מנת למוד בהן דאי לא תימא הכי מאי אנטריך ליה למימר: **ואפילו היא עביע.** דאיכא למיחש פעמים שרוחלו ומעביר טינופו ומודד בו הלכך אין לו מקנה אלא שבירה: דלא החימי. שאין ממונה של מלך עושה חותם במדות הלכך אסור דאתי לרמויי: לא שקיל. לוקח ומותר לשהות: מהנדסי. הולכין ובאין ממונים של מלך לבדוק את המדות. כמו זימנין דמהנדסי בהדי הדדי באלו טריפות (חולין דף מנ.)ש: **דמהרמי בין השמשות.** שהכל טרודין ואין רואהו. א"נ הלוקח עצמו מתוך טורדו אינו נותן אל לבו ומיקרי ושקיל והלכך יבא המוכר לרמות בו: **וחלי סאה** לא גרסי׳. להיינו מרקב תרי וקב היינו ג' קבין: ו**חלי מרקב.** קב ומחלה: וקב. דלא אתי למיטעי בחלי תרקב כדלקמיה [3] דבתילתא לא טעו אינשי: וחלי רובע. היינו שמינית הקב חלי לוג: חומן. איכא למימר היינו שמינית הלוג דלקמן [שם] ועוכלא לקמיה מפרש אחד שי מחמשה ברובע. וקשיא לי דא״כ כמו שכתוב בספרים שלנו מאי האי דקפריך לקמן [שם] חומן ועוכלא לא ליעבד ומשום דטעו אינשי בריבעא קפריך לה והאי לאו קושיא היא שהרי התומן גדול מן העוכלא יותר מכפלים אם שמינית הקב הוא ואם שמינית הלוג הוא היינו עוכלא ועוד אם שמינית הקב הוא היינו חלי רובע. אלא הכי גרסינן בתוספתא [פ״ה ה״ד] ובפירושי רבינו חננאל קב וחלי קב ורובע ותומן וחלי

חומן ועוכלא וכמה היא עוכלא אחד מה' ברובע. ופירושה קב ד' לוגין ולוג ו' בילים נמלא הקב כ"ד בילים וחלי קב שני לוגין ורובע

היינו לוג ו׳ ביצים כל רובע רובע הקב וכל רביעית שבגמרא רביעית הלוג וכן תומן שמינית הקב דהיינו חצי רובע. וחצי רובע לא גרם

כדרך שאמרו לענין איסור כך אמרו לענין מומאה. מפרש כדרך בר מרדכי דלענין ידות קתני לה נטמא החוט נטמאו המאונים א אבל כף המשקלות וקנה שיש להן בית קיבול הרי אלו טמאים אפילו הן בפני עלמן ופריך מאי קמ"ל ומשני קנה ומיתנא דידיה

אילטריכו ליה דלא ב תנן אע״פ שהחוט עשוי כתיקון אינו חשוב יד אא"כ

משקולת ששוקלים בשר ושומן שהלחלוחית מדבק בהן ומתייבש ולח מטעם שחיקה כדפ״ה אבל משקלות ששוקלין בהן כסף וזהב מותר לעשותן של מתכת אלא שנריך לחפותו עורי מדאמר בהמוליא יין (שבת דף עט.) שלש עורות הן מנה חיפה ודיפתרא ומפרש כדי לצור בה משקולת קטנה ואי בשל לונמא וזכוכית אמאי צריך עור אלא בשל מתכת מיירי וטעמא דהני לפי שהן חלוקין ואין מדבק בהן ויכול להדיחן או לקנחן ועוד דאמרינן בהוהב (ב"מ דף נב. ושם) תנן התם סלע שנפסלה י התקינו שיהא שוקל בה אלמא עושין משקל מסלע של בה כסף וזהב לריך לחפות עור שבשחיקה מועטת יבא לידי הפסד גדול אבל שאר משקלות גדולות ששוקלין בהן נחושת וברזל ועופרת שאין בא לידי הפסד גדול אא״כ ישחקו יותר מדאי אין לריך לחופן וכן משמע בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף סח.) שלא היו מכסין אלא משקולת קטנה דאמר הכדור והאימום והקמיע ומשקולת קטנה מהו נוע"ע חוספות

שלא יטמין משקלותיו במלח. נראה לר"ת דמשמע דבמוכר איירי דומיא דבמשורה שלא ירתיח ומפרש רבינו תם לפי שהמלח מיקל המשקלות ושואב כדאמרינן בירושלמי דמלח שואב את המשקלות:

ובמשורה שלא ירתיח. ול"ת פשיטא דגזל גמור הוא מיפוה ליה משום לא מגזול™ וי"ל דאתא קרא להתחייב משעת הרתחה ואע"פ שעדיין לא מדד וכי האי גוונא אמרינן בריש איזהו נשך (ב״מ דף סא:) דלאו דכתיב במשקלות ל"ל לטומן משקלותיו במלח האי גזילה מעלייתא היא לעבור עליו משעת עשייה:

קנה ומיתנא עשויין כתיקונן: ולא בשל בעץ. אומר ר״ת דוקא מתכת ודוקה משקולת קטנה ששוקלין ב"מ נב: ד"ה שיהא]: פ״ה מפני שהוא מכביד ואין

קלא א מיי׳ פ״ח מהלי גניבה הלי חטי סמג גניבה הני ח טי סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי רלח סעיף יג: קלב ב ג מיי פכ"ח מהלי כלים הלי ה:

כנים הני ה: קלג ד מיי׳ פ״ח מהל׳ גניבה הל׳ דסמג עשין עב טוש״ע ח״ח סי׳ רלח

סעיף י: קלד ה וז מיי שם הלי ה ן טוש"ע שם סעיף ה: קלה ח מיי׳ שם פ"ז הלכה

ם: קלו ט מיי שם פ״ח הלי ג סמג שם טוש״ע שם סעיף יח: קלז י מיי שם הלי ז קלו ל נוייי שם הכי יה: מוש"ע שם סעיי יה: קלח כ ל מייי שם טוש"ע

:ו"ף סד קלם מ נ מיי שם פ״ו הל׳ . ב ב מיי שם פ"ו הלי ג [7] ממג שם טוש"ע ח"מ סיי דלא סעיף ג: קם ס מיי שם הלי ז

:טוש"ע שם סעיף ד

רבינו גרשום

אמר רב פפא דגורמני. ששוקלין בהן ברזל שחוק שטוקיין בהן בדוג טחוק: וזכוכית שחוק: כדרך שאמרו לענין איסורין. כלומר באותן שיעורין עצמן שנתנו חכמים בנפש ובקנה ומיתנא שלא יבואו לידי איסור אונאה (אם יש להן) באותו שעור עצמו מקבלין טומאה שחשוב כלי: מאי קמ"ל תנינא. נמי לענין [']טומאה כי האי שיעורא. החוט של חנוני ושל בעה"ב. החוט. חנוני ושל בעה"ב. החוט. היינו תלויה באויר טפח ומאי קמ"ל ר' מני: קנה ומתנא שלה איצטריכא ליה דלא תני. לענין טומאה שיעורייהו וקמ"ל טומאה שיעורייהו וקמ״ל דילפ״ להו מאיסורין: בעץ. בדיל: גיסטרון. מיני מתכות מעורבין יחד שלועזין מטל״ו מפני שמתחסרין מטליו מפני שמתחסרין אבב משמושן: מפני שהוא מיקל. והוי פסידא דמוכר: שמכביד. והוי פסידא דלוקח: אשכרוע. לועזין בוס"ו: צדו אחד עב. למחוק בו כשמוכר: . שמוחק. הרבה בדוחק: שמחק, הרבה בדחק: בבת אחת. במשיכה אחת: רע למוכר. שאין מוחק כל הצורך מעט מעט: רע ללוקח. ל) שמדקדק . הרבה: שלא ימוד לאחד. בחבל קרקע חלקו: בימות החמה. שהחבל יבש ונכווץ ומתקצר לא ימדוד לחבירו באותו חבל עצמו בימות הגשמים מפני שהקרקע מלוחלחת מתפשט החבל מרוחלחת מתפשט החבל והוי חלק של זה יתר משל חבירו אלא לשניהן מודד בימות החמה או בימות הגשמים: שלא יטמין משקלותיו במלח. מפני משקאחורו במיחו. מפני שנעשין כבדין: ובמשורה. זו מדת הלח: שלא ירתיח. כלומר שלא ישפוך לו כדי שיעלה חלאת הקצף . למעלה לפי שנראית המדה למעלה לפי שנראית המדה כמו מלאה: שהיא אחד מל' וששה בלוג. שכך שיערו חכמים: ואפי' היא. שעשאה אותה עביט של מימי רגלים. משום שמא אינו מוצא אחרת ויקחנה: לא אמרן. דאסור: [']אלא באתרא דלא חתימי. המדות כעין ששורפין אותן כולן בברזל אחד ומסמנין אותן: אלא דלא מהנדזי. שאין בני אדם ממונין שחוקרין ומחפשין על כל מי שמעוול נ) מי זה ומענישין אותן: אפי' באתרא דמהנדזי. שמזריזין לעיין: לא ישהה. דזימניז דמתרמי ערב שבת בין השמשות שהממונין בכחורו נעוד משחשות מדה: אבל עושה. מדות גדולות וקטנות כגון מדות סאה ותרקב. תרי וקב ג' קבין דהיינו חצי סאה וחצי תרקב וחצי רובע היינו רובע הקב שיהא לוג דהיינו ליטרא וחצי רובע היינו חצי ליטרא: ותומן. ב' אונקיות אחת מי' ברובע: